

N 103

E T E L Ä P A T T E R I . H U O N E N 102

1963

E E R I K Ä I N E N

piir. sign: 23.5/4
23.6/16,17,26,29
23.8/29,55,60

Eteläpatterin itäkaivanto N 102.

Täytemaan poisto.

Kuva^{1,2} N~~3~~

Eteläpatterin itäkaivannossa N 102:ssa oli edellisenä kesänä kaivettu eteläpäässä tasoon +84,35 ja pohjoispäässä tasoon +86,00.

18.7.-63 jatkettiin kaivamista mainituista tasoista alaspäin. Maa oli tyypillistä täytemaata. Kuitenkin länsi- ja eteläseinän kulmauksessa oli pelkkää tiilimurskaa n. 2,5-2 m säteellä. Joukossa oli myös jokunen kokonainen tiili: 26 x 12,5 x 6; 25,5 x 12,5 x 5. Seinissä olevista punaisista jäljistä päättellen tiilimurskaa oli ollut lähelle kaivannon yläreunoja alaspäin kapenevan kiilana.

Tiilimurskakerros loppui n. tasossa +82,80. Sen jälkeen alkoi kulmauksessa hyvin tumma täytemaa n. 100 cm säteellä tasoon +79,50 asti. Tästä alaspäin maa oli vaaleampaa, samanlaista täytemaata kuin muuallakin.

~~Kuva N 4~~

Noin kaivannon keskipaikkeilla, 280 cm päässä pohjois- seinästä ja 150 cm päässä eteläseinästä oli länsiseinästä itäseinään ulottuva laastikerros tasossa 79,50. Pinta hieman kupe- ra. Kerroksen paksuus oli 6-10 cm. Laastin alla oli 50-70 cm paksu kerros suuria kiviä. Ne olivat laattakiviä, osittain lap- peellaan, osittain pystyssä ja niiden väliin muodostui isoja, pienillä kivillä ja laastinpalasilla täytettyjä rakoja.

Kaivannon eteläosassa 150 cm matkalla eteläseinästä oli tasosta 78,75-79,00 lähtien tiilimurskaa, joukossa myös kokonai- sia tiilejä. Tiilimurskakerros ulottui tasoon +78,60, minkä jäl- keen alkoi hyvin tumma kulttuurikerros. Sen paksuus oli n. 15 cm. Kerros peitti koko kaivannon pohjan, kohoten pohjoisseinää kohden, missä kerros alkaa tasosta +79,20-+78,80, eli heti poh-

joismuurin pohjakivien alta. Kerroksen paksuus on täällä n. 3 cm. Sen alla hiekkaa, jonka päälle muuri oli perustettu.

Kaivanto oli todennäköisesti täytetty yhdessä vaiheessa.

Eteläpatteri, kaivanto N 102.

Esille tulleet kohdat.

Kuva ~~N 3~~²

Eteläpatterin kaivanto N 102:n eteläseinä on vanhaa kehämuuria, joka on erittäin huolellista muurausta. Itä- ja länsiseinä alkavat sen pinnasta, väliin jää kuitenkin n. 9 cm rako. Muurissa oli tasojen +84,90 ja +83,05 välissä umpeenmuurattu ampuma-aukko. Sen korkeus segmenttikaaren laesta oli 185 cm. Se jäi osittain kaivannon länsiseinän taa, näkyvissä sitä oli n. 1 m leveydeltä. Umpeenmuuraus oli tehty tavallisista harmaakivistä.

Tasossa +84,75 oli pyöreä ja neliskulmainen parrunkolo. Ampuma-aukon alareunan tasosta (+83,05) alaspäin oli neliskulmainen kolo 20 x 20 cm, sen vieressä toinen pienempi.

Tasosta +80,60 alaspäin oli toinen ampuma-aukko, joka oli 110 cm päässä länsiseinästä ja 125 cm päässä itäseinästä. Sen pohjan lattiakivet olivat tasossa +78,90. Ampuma-aukon suuosan ympäryks oli muurattu tiileistä, joiden mitat ovat:

31,5 x 15 x 8

31 x 14 x 8

29 x 15 x 8

Aukon holvikaaren laessa on säännöllisesti side- ja juoksutiili vuorotellen. Kaaren tyvessä on itäreunassa kiilakivenä tavallinen harmaakivi, samoin kuin ylempänä olevassa ampuma-aukossa. Ampuma-aukon holvin keskikohta oli muurattu tiileistä, samoin koko pohjoispää 70 cm matkalla. Tiilimuuraus kapeni kiilamaisesti aukon eteläseinää kohden, keskikohdalla tiiliä oli 7 varvia. Tiilet olivat holvissa osittain rikkoutuneet. Eteläpäässä holvikaari jatkuu eteläseinän sisään. Tästä kohdasta oli useita tiilejä poissa. Itse ampuma-aukon etureunassa oli ollut hirsi, josta oli jäljellä palasia molemmin puolin ampuma-aukkoa olevissa

vaakasuorissa urissa.

Kaivannon länsiseinä oli muurausliitteessä pohjoisseinään, eteläseinän ja sen väliin jäävä rako oli yläosasta 8-10 cm, alaosasta vain n. 3 cm. Muuri on viimeistelemätöntä, epätasaista muurausta. Pohjoispäässä se alkaa tasosta +79,20. Sen alla on pelkkää hiekkamaata. Muurin pohja laskee etelään päin, keskivaiheilla se on tasossa 78,65, eteläpäässä luultavasti tasossa +78,40.

Kaivannon pohjoisseinä alkaa länsiosassa tasosta +79,20, itäosassa tasosta 78,90. Kivien alla on 2-3 cm paksu tumma maakerros, sen alla hiekka. Länsikulman alaosassa muuri jatkuu länsiseinän sisään ja muodostaa n. 35 cm korkean ja 25-30 cm leveän ulkoneman pohjoisseinään. Itäpäässään se vähitellen sulautuu muuriin. Pohjoisseinä on molemmista nurkistaan muurausliitteessä viereisiin.

KUVA 3

Itäseinä alkaa pohjoispäässä tasosta +78,40. Aivan muurin reunan alla oli palanutta, sekä maatonutta puuta n. 13 cm paksulta. Muurin alaosa oli 50-80 cm korkeudelta hyvin epätasaista muurausta, jossa oli havaittavissa osittain kerroksittain olevia laastiulokkeita.

Itäseinässä, tasosta +78,70 alaspäin 137 cm päässä etelämuurista oli n. 35 cm läpimittainen pyöreäksi muurattu aukko. Se jatkui muurin toisella puolella olevaan tilaan N 101:een, jota ei vielä ole kaivettu. Aukossa oli hirren jätteitä. Sama hirsi oli mahdollisesti jatkunut kaivannon pohjalle, jossa sitä oli jäljellä n. 2 m, pahoin lahonneena tasossa +78,40. Kaivannon pohjalla oli vielä toisenkin hirren katkelmia pohjois-eteläsuunnassa. Hirsi oli luultavasti alkanut eteläseinästä, ampumaukon keskikohdalta. Sitä oli jäljellä n. 160 cm.

Itäseinän alapinta eteläpäässä oli tasossa +78,00. Sen

alla oli tyhjä tila, jonka korkeudesta ei ole vielä tietoa, koska muurin alustaa ei ole uskallettu sortumisvaaran vuoksi kaivaa esille.

Pohjoispään taso + 86.00, josta kaivann. aloitteht.

+ 85.00

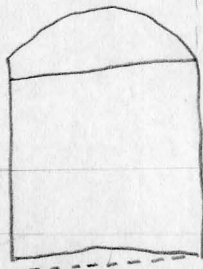
Eteläpään taso + 87.35, josta kaivann. aloitteht.

TIIHIMURSK.

82.80 Tällimuruskolpe

TÄYTE-
MAATA

TUM-
MAA
TÄY-
TE-
MAATA

79.50

Eteläpatteri
Häikäivanto N102

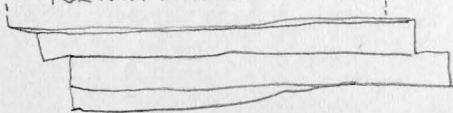
1/50

KUVA 3
KAIN. KERT
1963

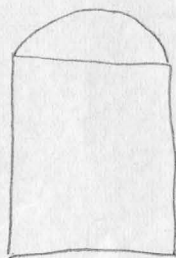
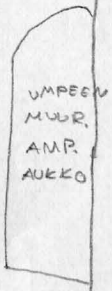
+30.00

PORTAAT PAKSUUN GAST.

PURETTAVA MUURI

UMPEEN
MUUR.
AMP.
AUKKO

+30.00

-70

-30

MK 1/50
LEIKK. V-V